41- SIIR BAHSI
1- Tavla Oyununun Harrm Kilinmasi Babi

41- SIIR BAHSI

1- (2255) Bize Amru'n-Nâkid ile Ibni Ebî Ömer ikisi birden Ifcni Uyeyne'den rivayet ettiler. Ibni Ebî Ömer dedi ki: Bize Süfyân, Ibrahim b. Meysera'dan, o da Amr b. Serîd'den, o da babasindan naklen rivâyei etti. Söyle demis: Bir gün ResûlüIIah (Sallallahü A leyhi ve Sellem) 'in terkisine bindim:
«Hatirinda Umeyye b. Ebi's-Salt'm siirinden bir sey var mi?» diye sordu.
—Evet! dedim.
— Hîh! buyurdu. Ben de kendisine bir beyt okudum. Yine:
— Hîh! dedi. Sonra kendisine bir beyit daha okudum. O yine:
— Hîh! buyurdu. Tâ ki kendisine yüz beyit okudum.

(...) Bana bu hadîsi Züheyr b. Harb ile Ahmed b. Abde dahî hep birden Ibni Uyeyne'den, o da Ibrahim b. Meyserâ'dan, o da Amr b. Serid'den yahut Yâkub b. Âsim'dan, o da Serid'den naklen rivayet etti. Söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seliem) beni arkasina bindirdi... Râvi yukarki hadîsin mislini nakletmistir.

(...) Bize Yahya b. Yahya da .rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mu'temir b. Süleyman haber verdi. H.
Bana Züheyr b. Harb dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdurrah-man b. Mehdî rivayet etti. Her iki râvi Abdullah b. Abdirrahman Et-Tâi-fî'den, o da Amr b. Serîd'den, o da babasindan naklen rivayet etmislerdir. Söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) benden siir okumami istedi...
Râvi Ibrahim b. Meysera'nin hadîsi gibi rivayette bulunmus, sunu da ziyâde etmistir :
«Az daha müslüman oluyordu,» buyurdu. Ibni Mehdî'nin hadîsinde :
«Yemin olsun si'rinde az daha müslüman oluyordu.» buyurdu cümlesi vardir.
Kastalâni diyor ki: «Ümeyye b. Ebi's-Salt câhiliyyet devri sairlerindendir. Islâm'in ilk devirlerine de yetismistir. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in hak dinle gönderildigini duymus, fakat ona îmân etmek kendisine nasîb olmamistir. Câhiliyyet devrinde ibâdet ederdi. Siirinde Allah'in birligine dâir çok- söz etmistir. Mânâlarin derinligine dalar, hakikatlere dikkat gösterirdi. Bundan dolayidir ki: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem} onun siirini begenmis, okundukça daha fazlasini dinlemek istemistir.»
Hih kelimesinin asli ih'dir. Bundan murad anlattigin seyi ziyâde et, daha anlat, demektir. Türkçede de bu mânâda burundan konusmak sar-tiyle hî denilir,
Hadîs-i seriften maksat Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in Ümeyye b. Ebî Sall'in siirlerini begendigini anlatmaktir. Çünkü bu siirlerde Allah'in birligini ikrar vardir. Bu hadîs içerisinde kötü sözler bulunmayan siiri okumanin ve dinlemenin caiz olduguna delildir. Okunan siirin Islâmiyet veya Câhiliyet devrine ait olmasi hükmen müsâvîdir. Siirin içerisinde kötü ve müstehcen sözler olmasa bile fazlasi mez-mumdur. Azini okuyup dinlemekte beis yoktur.
Bu hadîsteki «sey'en» lâfzi bâzi nüshalarda «sey'ün» seklinde merfu' olarak rivayet edilmistir. Mansub yâni «sey'en» okunduguna göre cümlede mahzuf oldugu kabul edilir. Ve
«Hatirinda bir sey var mi ki, bana bir sey okuyasin.» seklinde takdir olunur.

2- (2256) Bana Ebû Cafer Muhammed b. Sabbah ile Alî b. Hucur Es-Sa'dî hep birden Serîk'den rivayet ettiler. Ibni Hucur dedi ki: Bize Serik, Abdü'l-Melîk b. Umeyr'den, o da Ebû Seleme'den, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)f den naklen haber verdi:
«Arabin söyledigi sözlerin en sâirânesi Lubîd'in su sözüdür : Dikkat et ki Allah'dan baska her sey bâtildir.» buyurmuslar.

3- (...) Bana Muhammed b. Hatim b. Meymûn da rivayet etti. (De di ki) : Bize Ibni Mehdî Süfyân'dan, o da Abdül-Melîk b. Umeyr'den nak len rivayet etti. (Demis ki) : Bize Ebû Seleme, Ebû Hüreyre'den rivâye etti. Söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Sâirin söyledigi en dogru söz Lebîd'in su sözüdür: Dikkat et ki, Al lah'dan baska her sey bâtildir. Umeyye b. Ebi's-Saft ise az daha müslüma oluyordu.» buyurdular.

4- (...) Bana Ibni Ebî Ömer de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân Zâide'den, o dâ Abdü'I-Melîk b. Umeyr'den, o da Ebû Seleme b. Abdir-rahman'dan, o da Ebû Hürcyre'den, o da Kesûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Seliem)den naklen rivayet etti.
«Sâirin söyledigi en dogru beyt: Dikkat et ki, Allah'dan baska her sey bâtildir, beytidir. Ibni Ebi's-Salt ise az daha müslüman oluyordu.» buyurmuslar.

5- (...) Bize Muhammed b. Müsennâ da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Cafer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sube, Abdü'l-Melik b. Umeyr'den, o da Ebû Seleme'den, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallaltahü Aleyhi ve Sellem) 'den naklen rivayet etti:
«Sâirlerin söyledigi en dogru beyt: Dikkat et ki, Allah'tan baska her sey bâtildir, sözüdür.» buyurmuslar.
6- (...) Bize Yahya b. Yahya dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Zekeriyyâ, Israil'den, o da Abdü'l-Melik b. Umeyr'den, o da Ebû Seleme b. Abdirrahman'dan naklen haber verdi. (Demis ki) : Ben Ebû Küreyre'yi sunu söylerken isittim; Ben Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem)
«Gerçekten bir sâirin söyleyecegi en dogru söz Lebîd'In : Dikkat et ki, Allah'dan baska her sey bâtildir, sözüdür.» buyururken isittim.
Râvi bundan fazla bir sey söylememistir.
Bu hadîsi Buhârî «Eyyâmü'l-Câhiliyye» ve «Edeb» bahislerinde tahrîc etmistir. Lebid Ibni Rabia te'l- Ârnirî, As-hâb-i kiram'dandir. Aynî 'nin beyânina göre yüz elli dört sene yasamis; Hz. Osman'in hilâfeti devrinde vefat etmistir. Kendisi Muhad-ramînin (yâni hem câhiliyet, hem de Islâmiyet devirlerinde yasamis olan sâirlerin) en büyüklerindendir. Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem)'m Lebîd'in sözünü bir sâirin söyleyebilecegi en dogru söz diye vasiflandirmasi:
«Yeryüzünde olan her sey fânîdIr.» [1] Âyet-i kerîmesine uydugu içindir.

7- (2257) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hafs ile Ebû Muâviye rivayet ettiler. H.
Bize Ebû Küreyb dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Muâviye rivayet etti.
Her iki râvi A'mes'den rivayette bulunmuslardir. H.
Bize Ebû Saîd El-Esecc de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Veki' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize A'mes, Ebû Sâlih'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti. Ebû Hüreyre söyle demis: Resûlüllah (SailaliahüAleyhi ve Sellem) :
«BIr kimsenin içinin onu bozacak irinle dolmasi siirle dolmasindan daha hayirlidir.» buyurdular.
Ebû Bekr: «Su kadar var ki Hafs (onu bozacak) ifâdesini söylemedi.» dedi.

8- (2258) Bize Muhammed b. Müsennâ ile Muhammed b. Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Cafer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Katâde'den, o da Yûnus b. Cübeyr'den, o da Muhammed b. Sa'd'dan, o da Sa'd'dan, o da Peygamber (Salhüahü Aleyhi ve Seliem) den naklen rivayet etti:
«Birinizin içipin onu bozacak irinle dolmasi, siirle dolmasindan daha hayirlidir.» buyurmuslar.

9- (2259) Bize Kuteybe b. Saîd Es-Sekafî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ibnü'l-Hâd'dan, o da Mus'ab b. Zübeyr'in azatlisi Yuhannis'-den, o da Ebû Saîdi Hudrî'den, naklen rivayet etti. Ebû Saîd söyle demis: Bir defa

biz Arc denilen yerde Resûlüllah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) le birlikte yürürken aniden önümüze siir okuyan bir sâir çikti. Bunun üzerine Resûlüllah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem):
«Bu seytani alin! Yahut bu seytani tutun! Bir adamin içinin Irinle dolmasi, siirle dolmasindan kendisi için daha hayirlidir.» buyurdular.
Bu hadîsi Buhârî «Kitâbü'l-Edeb»'de tahrîc etmistir.
Bu babda birçok hadîsler rivayet olunmustur. Tâhâvî bunlarin bir kismini tahrîc ettikten sonra : «Binâenaleyh bir cemaat siiri kerih gor-müs ve bu eserlerle ihticac etmislerdir. Bir takimlari da bu hususta onlara muhalefet etmis ve içerisinde çirkin sözler bulunmayan siirin rivayet edilmesinde bir beis görmemislerdir.» diyor. Tahâvî'nin siiri kerih gördüklerinden bahsettigi cemâat: Mesrûk, îbrâhim Nehâi, Sâlin b. Abdilah, Hasan'i Basrî ve Amr b. Suayb'dir. Ayni kavil Hz. Ömer'le oglu Abdullah 'dan, Sa'd b. Ebî Vakkâs ve Abdullah b. Mes'ud (Radiyallahuanh.) hazretlerinden nakledilmistir. Tahâvî'nin bunlara muhalefet edenlerden maksadi da Sa'bî, Âmir b. Sa'd, Muhammed b. Sîrîn, Saîd b. Müseyyeb, Kasim, Sevrî, Evzâî dört mezhebin imamlari, îshâk b. Rahuye, Ebû Sevr ve Ebû Ubeyd 'dir. Bu zevata göre içerisinde hiciv, müslümanlarin irzina taarruz ve fuhsiyât bulunmayan siiri rivayet etmekte beis yoktur. Bu kavilde "Ebî Bekri Siddik, Ali b. Ebî Tâlib, Bera' b. Âzib, Enes b. Mâlik, Abdullah b. Abbâs, Amr b. Âs, Abdullah b. Zübeyr, Muâviye b. Ebî Siifyân, Imran b. Husayn, Esved.b. Seri' ve Âise (Radiyallahüanha) hazerâtindan rivayet olunmustur.
Ulemâ : «Siir güzeli güzel, çirkini çirkin olan sözdür.» demislerdi! ki : Nevevî bunu begenmis ve «Dogrusu da budur» demistir.
Hadîs-i serîfdeki «içini doldurmak...» tâbirinden murad, hadîsin zahirine göre insanin içindeki kalbi ve diger uzuvlaridir. Maamafih bundar yalniz kalbin murad edilmis olmasi da muhtemeldir.
Resûlüllah (Sallalkthü Aleyhi ve Sellem)'in siir okuyan adam için seytar tâbirini- kullanmasi, ya bu adam kâfir oldugu için, yahut sairligi sana edindiginden veya kötü siirler okudugundandir. Ne olursa olsun bu hü küm o hâdiseye mahsus olup umumî degildir. Umumî olmus olsa'kendis siir dinlemez, Hz. Hasan'a okutmaz. Ashâb-i kirami dahî seferlerde harblerde siirler okumazlardi.
Arc : Medine'ye seksen yedi mil uzakliginda bulunan büyük bir köyün ismidir.

1- Tavla Oyununun Harrm Kilinmasi Babi

10- (2260) Bana Züheyr b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Al durrahman b. Mebdî, Süfyan'dan, o da Alkame b. Mersed'den, o da Süleyman b. Büreyde'den, o da babasindan naklen rivayet etti ki: Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):«Her kim tavla oynarsa, elini domuz eti ve domuz kaniyle boyamis gibi olur.» buyurmuslardir.
Nerdesir, Farsçadan alinma bir kelimedir. Tavla oyunu demektir. Ibni Feristeh diyor ki: «Burada eli boyamaktan murad yemek oldugu söylenir. Çünkü eli ete daldirmak ekseriyetle yemek yerken olur. Binâenaleyh, tavla oynamak haramdir. Çünkü Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onu haram olan bir seye benzetmistir. Ulemâ tavlanin haram olduguna ittifak etmislerdir.»
Nevevî de : «Bu hadîs tavla oynamanin haram kilindigina kail olan cumhur ulemâ ile Sâfiiyye delildir. Bizim ulemâmizdan Ebû îshâk Mervezî haram degil, mekruhtur, demistir. Satranç oyunu ise bizim mezhebe göre mekruhtur. Haram degildir. Tabiinden bir cemâatin da buna kail olduklari rivayet edilir. îmam Mâlik 'le Imam Ahmed satrancin haram olduguna kaildirler.» diyor.
Hanefîler'e göre tavla, satranç ve buna benzer oyunlar mekruhtur.

---

[1] Sûre-i Rahman, Âyet : 26.